

УДК 342.518 | DOI: [https://doi.org/10.31617/zt.knute.2020\(112\)08](https://doi.org/10.31617/zt.knute.2020(112)08)

ШЕВЧЕНКО Олена к. ю. н., доцент кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права Київського національного торговельно-економічного університету
E-mail: o.shevchenko@knute.edu.ua
ORCID: 0000-0003-3270-5550 вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна

СЕНЧЕНКО Людмила к. ю. н., доцент кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права Київського національного торговельно-економічного університету
E-mail: l.senchenko@knute.edu.ua
ORCID: 0000-0002-4397-4898 вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна

ПРАВОВІ ЗАСАДИ КООРДИНАЦІЇ ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

Визначено сутність поняття «координація». Досліджено нормативно-правове забезпечення координаційної діяльності на рівні центральних органів виконавчої влади. Розглянуто координаційні зв'язки в системі центральних органів виконавчої влади. Запропоновано напрями вдосконалення управління в зазначеній сфері.

Ключові слова: координація, функція координації, координаційна діяльність центральних органів виконавчої влади, координаційні зв'язки в системі центральних органів виконавчої влади.

Шевченко Е., Сенченко Л. Правовые основы координации центральных органов исполнительной власти. Определена сущность понятия «координация». Исследовано нормативно-правовое обеспечение координационной деятельности на уровне центральных органов исполнительной власти. Рассмотрены координационные связи в системе центральных органов исполнительной власти. Предложены направления совершенствования управления в указанной сфере.

Ключевые слова: координация, функция координации, координационная деятельность центральных органов исполнительной власти, координационные связи в системе центральных органов исполнительной власти.

Постановка проблеми. Розгалужена система центральних органів виконавчої влади в Україні в умовах розвитку публічної влади та реформування окремих сфер і галузей на сьогодні зазнає трансформації, зокрема й у питанні забезпечення координації. Постійні зміни в складі повноважень центральних органів управління, їхніх назв і підпорядкування не завжди сприяють виконанню основних завдань держави, забезпеченню розвитку окремої сфери управління. Тож наразі актуальною є проблема визначення принципів і функцій координації на рівні центральних органів виконавчої влади.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання координації на рівні центральних органів виконавчої влади в останні роки

розглядалося науковцями лише в окремих сферах. І. Вороніна [1], А. Русецький [2], В. Невядовський [3] та інші присвятили свої дослідження координаційній діяльності правоохоронних органів, А. Бондаренко [4] зосереджував увагу на діяльності органів державного фінансового контролю; розмежування понять «координація» і «взаємодія» в управлінській науці на прикладі практичної діяльності органів внутрішніх справ вивчав О. Клюєв [5]. Окремо з'ясовував питання координації державних органів і громадських організацій В. Львов [6]. Також досліджував проблеми удосконалення діяльності координаційних, консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів і служб при Президенті України Н. Коваль [7] тощо.

Проте не вивченою залишається така управлінська функція, як координація на рівні середньої ланки – центральних органів виконавчої влади. Отже, це дослідження присвячене пошуку шляхів удосконалення координаційної діяльності на рівні центральних органів виконавчої влади.

Метою статті є визначення сутності поняття «координація», нормативного забезпечення координаційної діяльності на рівні органів центральної виконавчої влади та шляхів її вдосконалення.

Матеріали та методи. Нормативну базу дослідження становлять Закон України «Про центральні органи виконавчої влади», Закон України «Про Кабінет Міністрів України», Постанова Кабінету Міністрів України «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади». Методологічною основою проведеного дослідження є загальнонаукові та спеціально-юридичні методи пізнання.

Результати дослідження. Питання координації системи органів виконавчої влади досліджували вчені В. Авер'янов, О. Аксьонов, Г. Атаманчук, О. Бандурка, І. Голосніченко, В. Колпаков тощо, однак єдиного розуміння його сутності так і не знайдено, що підкреслює актуальність наукового пошуку в цьому напрямі.

У науковій літературі стосовно адміністративного права у загальному значенні терміном «управління» позначається цілеспрямована сукупність дій, що забезпечують узгодженість і координацію спільних робіт з метою досягнення суспільно важливих цілей та вирішення завдань [8, с. 53].

У Академічному тлумачному словнику термін «координація» трактується як «погодження, зведення до відповідності, установлення взаємозв'язку, контакту в діяльності людей, між діями, поняттями тощо» [9]. Саме поняття «координація» має латинське походження (*ordinare* – «упорядковувати», суфікс *ordo* – «ряд, стрій, порядок») [10].

О. Клюєв пропонує таке визначення поняття «координування»: це сукупність дій, спрямованих на забезпечення упорядкованого функціонування суб'єкта й об'єкта управління, зокрема узгодженої роботи всіх ланок системи та окремих працівників [5, с. 78].

Отже, сутність координації полягає у встановленні взаємозв'язків між елементами системи органів виконавчої влади.

У юридичній літературі поняття координації розкривається як функція управління. Вчені-юристи Г. Атаманчук, А. Берлач, Ю. Битяк, С. Ківалов, Ф. Фіночко та ін. до загальних функцій, окрім планування, організації, регулювання та контролю, відносять і координацію. До того ж у наукових колах побутує думка, що координація як функція управління посідає своє місце серед допоміжних функцій. Так, допоміжні функції за критерієм забезпечення потреб класифікують у чотири групи: у *цілепокладаючій організації* – прогнозування, стратегічне та поточне планування; у *необхідних ресурсах* – фінансування, матеріально-технічне постачання, транспортне обслуговування, стимулювання, трудові ресурси, кадрове забезпечення; у *впорядкованості, погодженості в діях* – керування, координація, організація, контроль та ін.; у *постійному вдосконаленні самої системи управління* – організація, діагностування, проектування, організаційний розвиток тощо [11, с. 131]. Отже, координація входить до групи функцій, що забезпечують впорядкованість системи, відповідають за погодження у діяльності.

Відповідно до класифікації функцій управління, яку пропонують Ю. Ведерніков і В. Шкарупа [12], виокремлено три групи функцій. До *орієнтування системи* вони відносять функції: аналізу, прогнозування, планування, правового регулювання та методичного керівництва; до *забезпечення системи* – функції матеріально-технічного, фінансового, кадрового та інформаційного забезпечення; до функцій *оперативного управління* – організації управління, загального керівництва й оперативного розпорядництва, попередньої та поточної координації, контролю, обліку й оцінки. Зокрема за зазначеної класифікації визначено два види координації: *попередню* і *поточну*.

Як бачимо, функції управління дублюються, проте вчені відносять їх до різних груп. Утім, не викликає сумніву, що функція координації є неодмінною частиною публічного управління.

Слушною є позиція науковців у тому, що за координації одна «сторона – організатор – виступає як керуючий компонент системи, тобто є суб'єктом управління, а друга – є керованим компонентом, а саме об'єктом управління, якому немає потреби нести організаторський тягар» [5, с. 78]. Тож одна зі сторін адміністративних відносин (яка застосовує функцію координування) має владні повноваження стосовно іншої, що закріплено на законодавчому рівні.

Функція координації у сфері виконавчої влади прописана у Законі України «Про Кабінет Міністрів України» [13], зокрема такий орган виконує координацію роботи міністерств, інших органів виконавчої влади (п. 9 ст. 2); у відносинах з міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади – спрямовує і координує їхню роботу (ст. 21); а також у п. 1 ст. 18 Закону України «Про

центральної органи виконавчої влади» [14] зазначено, що «Кабінет Міністрів України спрямовує та координує діяльність центральних органів виконавчої влади через міністра у порядку, визначеному цим законом та актами Кабінету Міністрів України».

Координація як функція управління віднесено до основних повноважень уряду України. Ст. 20 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» [13] зазначає, що вищий орган виконавчої влади України координує діяльність органів виконавчої влади нижчої ланки, органів місцевого самоврядування, а також установ, організацій, підприємств у сферах: охорони навколишнього природного середовища; ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій; правової політики, законності, забезпечення прав і свобод людини та громадянина щодо запобігання й протидії корупції.

Міністри представляють основні питання діяльності свого міністерства у Кабінеті Міністрів України. Втім, діяльність центральних органів виконавчої влади, керівники яких не входять до складу уряду України, зокрема різноманітні служби, інспекції, агентства тощо, координують міністри зі складу уряду. Отже, діяльність центральних органів виконавчої влади на рівні вищого органу виконавчої влади презентують ті міністри, до сфери спрямування та координації яких належать ці органи.

Відповідно до ст. 18 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» міністр здійснює функції, що пов'язані з координацією центральними органами виконавчої влади (ЦОВВ):

- забезпечує формування державної політики у відповідній сфері;
- видає нормативні акти, які обов'язкові до виконання ЦОВВ;
- погоджує призначення на посади та звільнення з посад керівників і заступників керівників самостійних структурних підрозділів; пропозиції керівника ЦОВВ щодо утворення, реорганізації, ліквідації його територіальних органів;
- порушує перед урядом України питання: щодо скасування актів ЦОВВ; притягнення до дисциплінарної відповідальності, проведення службового розслідування;
- доручає керівнику ЦОВВ скасувати акти його територіальних органів;
- заслуховує звіти про виконання покладених на ЦОВВ завдань та планів роботи;
- визначає структурний підрозділ апарату міністерства, що відповідає за взаємодію з ЦОВВ; посадових осіб міністерства, які включаються до складу колегії ЦОВВ; порядок обміну інформацією між міністерством та ЦОВВ, періодичність її подання;
- тощо.

З метою організації взаємодії та координації органів на центральному рівні є необхідність чіткого визначення підпорядкованості. Для розв'язання таких питань з 2014 року уряду передана

функція формування системи ЦОВВ, який сьогодні визначає схему координації та спрямування роботи центральних органів виконавчої влади через відповідних членів Кабінету Міністрів України.

Постановою Кабінету Міністрів України «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» чітко врегульовано та нормативно задекларовано підпорядкованість державних служб, державних агентств, державних інспекцій тощо – центральних органів виконавчої влади. Відповідно до Схеми спрямування та координації діяльності центральних органів виконавчої влади визначені міністри – члени Кабінету Міністрів України, які координують діяльність відповідних ЦОВВ (таблиця).

Таблиця

Координаційні зв'язки у системі центральних органів виконавчої влади

Міністр, через якого здійснюється координація ЦОВВ	ЦОВВ, діяльність яких координується міністерством
Міністр внутрішніх справ України	Адміністрація Державної прикордонної служби України Державна міграційна служба України Національна поліція України Державна служба України з надзвичайних ситуацій
Міністр захисту довкілля та природних ресурсів України	Державне агентство водних ресурсів України Державне агентство лісових ресурсів України Державне агентство рибного господарства України Державне агентство України з управління зоною відчуження Державна екологічна інспекція України Державна служба геології та надр України
Міністр інфраструктури України	Державна авіаційна служба України Державне агентство інфраструктурних проєктів України Державне агентство автомобільних доріг України Державна служба морського та річкового транспорту України Державна служба України з безпеки на транспорті
Міністр енергетики України	Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України Державна інспекція енергетичного нагляду України
Міністр культури та інформаційної політики України	Український інститут національної пам'яті Державне агентство України з питань мистецтв та мистецької освіти Державне агентство України з питань кіно Державне агентство розвитку туризму України Державна інспекція культурної спадщини України Державний комітет телебачення і радіомовлення України Державна служба України з етнополітики та свободи совісті Державна служба охорони культурної спадщини України
Міністр освіти і науки України	Національна комісія зі стандартів державної мови Державна служба якості освіти України
Міністр охорони здоров'я України	Національна служба здоров'я України Державна служба України з лікарських засобів та контролю за наркотиками
Міністр розвитку громад та територій України	Державна інспекція містобудування України Державна сервісна служба містобудування України

Закінчення таблиці

Міністр, через якого здійснюється координація ЦОВВ	ЦОВВ, діяльність яких координується міністерством
Міністр розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України	Державне агентство резерву України Державне космічне агентство України Державна служба експортного контролю України Державна служба України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру Державна служба України з питань праці
Міністр соціальної політики України	Державна соціальна служба України Пенсійний фонд України
Міністр фінансів України	Агентство з управління державним боргом України Державна аудиторська служба України Державна казначейська служба України Державна митна служба України Державна податкова служба України Державна служба фінансового моніторингу України Державна фіскальна служба України
Міністр цифрової трансформації України	Адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України
Міністр юстиції України	Державна архівна служба України

Джерело: складено авторами за [15].

Окрім наведених у *таблиці* даних, варто зазначити, що окремі ЦОВВ координуються напряму урядом України. До таких органів належать: Антимонопольний комітет України; Державна інспекція ядерного регулювання України; Державна регуляторна служба України; Державна служба статистики України; Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів; Національне агентство з питань державної служби України; Національне агентство з питань запобігання корупції; Фонд державного майна України.

Доречно звернути увагу на відмінність за кількістю органів, діяльність яких координується міністром. Так, на міністра культури та інформаційної політики України покладається обов'язок регулювати діяльність вісьмох державних органів, а на міністра цифрової трансформації чи міністра юстиції – лише одного. Така позиція впливає на завантаженість роботи та якість управління. Доцільно також переглянути повноваження державних служб, щоб уникнути дублювання повноважень або укрупнити служби, що виконують споріднені повноваження (для прикладу: Державна податкова служба України та Державна фіскальна служба України чи Державна інспекція культурної спадщини України та Державна служба охорони культурної спадщини України).

Досить часто вносяться зміни до нормативно-правових актів щодо підпорядкованості ЦОВВ, що негативно впливає на діяльність цих органів і системи виконавчої влади загалом. За результатами аналізу нормативно-правових актів зазначено, що з жовтня 2014 по серпень 2020 рр. внесено 45 змін щодо координації системи центральних органів виконавчої влади України.

Висновки. Така діяльність, як координація, на рівні центральних органів виконавчої влади України законодавчо закріплена у Законах «Про центральні органи виконавчої влади», «Про Кабінет Міністрів України». У процесі реформ здійснено спроби щодо зміни схем спрямування та координації центральних органів виконавчої влади. Однак до сьогодні тривають пошуки в напрямі покращення ефективності діяльності управлінських органів.

Для налагодження координаційної діяльності необхідно широко використовувати електронні засоби зв'язку, що допоможе налагодити оперативне управління між суб'єктами. З метою розвитку функції координації на середній ланці центральних органів виконавчої влади пропонується внести до ст. 18 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» пункт щодо погодження планів роботи центрального органу виконавчої влади міністром, що забезпечує координацію цього органу. Це дасть можливість на стадії планування спрямувати діяльність конкретного органу центральної виконавчої влади у напрямі імплементації державної політики у відповідній сфері.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вороніна І. М. Аксіологічні засади нормотворчості МВС України щодо координації діяльності Національної поліції: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.12. Київ, 2018. 19 с.
2. Русецький А. А. Адміністративно-правове забезпечення взаємодії та координації діяльності правоохоронних органів на регіональному рівні в Україні: монографія; за заг. ред. О. М. Ключова. Харків: Панов А. М., 2018. 423 с.
3. Невядовський В. О. Теоретико-правові аспекти сутності координації правоохоронної діяльності. *Форум права*. 2016. № 4. С. 224-228. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.
4. Бондаренко А. І. Напрями вдосконалення координації діяльності органів державного фінансового контролю. *Державне будівництво*. 2011. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2011_1_36.
5. Ключев О. М. Проблеми розмежування понять «координація» і «взаємодія» в управлінській науці та практичній діяльності органів внутрішніх справ. *Право і Безпека*. 2011. № 3. С. 76-80. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pib_2011_3_18.
6. Львов В. Є. Координація діяльності державних органів і громадських організацій в сучасний період незалежності України. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2016. Вип. 64. С. 272-278. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpgvzdia_2016_64_26.
7. Коваль Н. В. Проблеми удосконалення діяльності координаційних, консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів і служб при Президентові України. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 2. С. 73-77. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2015_2_18.
8. Шкарупа В. К., Армаш Н. О., Поліщук В. Г. Адміністративне право України: навч. посіб.; за заг. ред. Т. О. Коломощ, Г. Ю. Гулевської. Київ: Істина, 2007. 216 с.
9. Академічний тлумачний словник української мови. URL: <http://sum.in.ua/s/koordynacija>.

10. Етимологічний онлайн-словник російської мови; за ред. Шанського Н. М. URL: <https://lexicography.online/etymology/shansky/%D0%BA/%D0%BA%D0%BE%D0%BE%D1%80%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%8F>.
11. Битяк Ю. П., Гаращук В. М., Дяченко О. В. та ін. Адміністративне право України: підручник; за ред. Ю. П. Битяка. Київ: Юрінком Інтер, 2007. 544 с.
12. Шкарупа В. К., Ведерніков Ю. А. Адміністративне право України: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 336 с.
13. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27 лютого 2014 року № 794-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text>.
14. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 № 3166-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text>.
15. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 10.09.2014 № 442. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/442-2014-%D0%BF#top>.

Стаття надійшла до редакції 29.09.2020.

Shevchenko O., Senchenko L. Legal bases of coordination of central executive authorities.

Background. *The extensive system of central executive bodies in Ukraine needs to be improved in general, in particular with regard to the implementation of coordination relations.*

Analysis of recent research and publications. *The issue of coordination at the level of central executive bodies has been studied in recent years by scientists only in certain areas, therefore, our attention is paid to finding ways to improve coordination activities at the level of central executive bodies.*

The aim of this article is to define the essence of the concept of «coordination», the study of regulatory support for coordination activities at the level of central executive bodies and ways to improve it.

Materials and methods. *The study is based on special legislation in this area using general scientific and special legal methods of cognition.*

Results. *The essence of coordination is to establish relationships between the elements of the system of executive bodies. The coordination function is an integral part of public administration and ensures the orderliness of the system. Coordination, as a management function, is one of the main powers of the Cabinet of Ministers of Ukraine, as it directs and coordinates the work of central executive bodies.*

In order to organize interaction and coordination of bodies at the central level, there is a need for clear subordination. As of today, the subordination of certain state services, state agencies, and state inspections to the relevant ministers of the Cabinet of Ministers of Ukraine is clearly defined. It is worth emphasizing the differences in the number of bodies whose activities are coordinated by the Minister, which affects the workload and quality of management.

Conclusion. *In our opinion, it is necessary to review the powers of public services in order to avoid duplication, as well as to reduce the number of management bodies, for example, by transferring inspection functions to public organizations, which will relieve government bodies and provide more attention to strategic issues.*

Keywords: coordination, coordination function, coordination activity of central executive authorities, coordination relations in the system of central executive authorities.

REFERENCES

1. Voronina, I. M. (2018). Aksiologichni zasady normotvorchosti MVS Ukrai'ny shhodo koordynacii' dij'al'nosti Nacional'noi' policii' [Axiological principles of rule-making of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine regarding the coordination of the activities of the National Police]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyi'v [in Ukrainian].
2. Rusec'kyj, A. A., & Klyuyev, O. M. (2018). *Administratyvno-pravove zabezpechennja vzajemodii' ta koordynacii' dij'al'nosti pravoohoronnyh organiv na regional'nomu rivni v Ukrai'ni* [Administrative and legal support for interaction and coordination of law enforcement agencies at the regional level in Ukraine]. Harkiv: Panov A. M. [in Ukrainian].
3. Nevjadovs'kyj, V. O. (2016). Teoretyko-pravovi aspekty sutnosti koordynacii' pravoohoronnoi' dij'al'nosti [Theoretical and legal aspects of the essence of law enforcement coordination]. *Forum prava – Law Forum*, 4, 224-228. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index [in Ukrainian].
4. Bondarenko, A. I. (2011). Naprjamy vdoskonalennja koordynacii' dij'al'nosti organiv derzhavnogo finansovogo kontrolju [Directions for improving the coordination of public financial control bodies]. *Derzhavne budivnytvo – State building*, 1. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2011_1_36 [in Ukrainian].
5. Kljujev, O. M. (2011). Problemy rozmezhuvannja ponjat' «koordynacija» i «vzajemodija» v upravlins'kij nauci ta praktychnij dij'al'nosti organiv vnutrishnih sprav [Problems of distinguishing between the concepts of «coordination» and «interaction» in management science and practice of law enforcement agencies]. *Pravo i Bezpeka – Law and Security*, 3, 76-80. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pib_2011_3_18 [in Ukrainian].
6. L'vov, V. Je. (2016). Koordynacija dij'al'nosti derzhavnyh organiv i gromads'kyh organizacij v suchasnyj period nezalezhnosti Ukrai'ny [Coordination of activities of state bodies and public organizations in the modern period of Ukraine's independence]. *Gumanitarnyj visnyk Zaporiz'koi' derzhavnoi' inzhenernoi' akademii' – Humanitarian Bulletin of the Zaporizhzhya State Engineering Academy*. (Issue 64), (pp. 272-278). Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpqgvzdia_2016_64_26 [in Ukrainian].
7. Koval', N. V. (2015). Problemy udoskonalennja dij'al'nosti koordynacijnyh, konsul'tatyvnyh, doradchyh ta inshyh dopomizhnyh organiv i sluzhb pry Prezydentovi Ukrai'ny [Problems of improving the activities of coordination, advisory, consultative and other subsidiary bodies and services under the President of Ukraine]. *Chasopys Kyi'vs'kogo universytetu prava – Journal of Kyiv University of Law*, 2, 73-77. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2015_2_18 [in Ukrainian].
8. Shkarupa, V. K., Armash, N. O., & Polishhuk, V. G. (Eds.). (2007). *Administratyvne pravo Ukrai'ny* [Administrative law of Ukraine]. Kyi'v: Istyna [in Ukrainian].
9. *Akademichnyj tlumachnyj slovnyk ukrai'ns'koi' movy* [Academic explanatory dictionary of the Ukrainian language]. Retrieved from <http://sum.in.ua/s/koordynacija> [in Ukrainian].
10. *Etymologichnyj onlajn-slovnyk rosij's'koi' movy* [Etymological online dictionary of the Russian language]. Shansky N. M. (Ed.). Retrieved from <https://lexicography.online/etymology/shansky/%D0%BA%D0%BA%D0%BE%D0%BE%D1%80%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%8F> [in Russian].
11. Bytjak, Ju. P., Garashhuk, V. M., & Djachenko, O. V. (et al.) (2007). *Administratyvne pravo Ukrai'ny* [Administrative law of Ukraine]. Kyi'v: Jurinkom Inter [in Ukrainian].
12. Shkarupa, V. K., & Vedjernikov, Ju. A. (2005). *Administratyvne pravo Ukrai'ny* [Administrative law of Ukraine]. Kyi'v: Centr navchal'noi' literatury [in Ukrainian].

13. Zakon Ukrainy Pro Kabinet Ministriv Ukrainy: vid 27 ljutogo 2014 roku № 794-VII [Law of Ukraine On the Cabinet of Ministers of Ukraine: dated February 27, 2014 № 794-VII]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text> [in Ukrainian].
14. Zakon Ukrainy Pro central'ni organy vykonavchoi' vlady: vid 17.03.2011 № 3166-VI [Law of Ukraine On Central Bodies of Executive Power: dated March 17, 2011 № 3166-VI]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text> [in Ukrainian].
15. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy Pro optymizaciju systemy central'nyh organiv vykonavchoi' vlady: vid 10.09.2014 № 442 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine On the optimization of the system of central executive bodies: from 10.09.2014 № 442]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/442-2014-%D0%BF#top> [in Ukrainian].

УДК 346.9(477) DOI: [https://doi.org/10.31617/zt.knute.2020\(112\)09](https://doi.org/10.31617/zt.knute.2020(112)09)

МИКИТЕНКО Людмила к. ю. н., доцент, доцент кафедри міжнародного цивільного та комерційного права Київського національного торговельно-економічного університету
E-mail: l.mykytenko@knute.edu.ua
ORCID: 0000-0002-5365-3377 вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна

АЛЬТЕРНАТИВНИЙ СПОСІБ ВИРІШЕННЯ СПОРУ ЗА УЧАСТЮ СПОЖИВАЧА: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Розглянуто правові проблеми державного захисту прав споживачів в Україні та досліджено європейський досвід альтернативних способів вирішення спорів за участю споживача. Визначено шляхи удосконалення правового захисту прав споживачів в Україні.

Ключові слова: споживач, арбітражний орган, захист прав споживачів, альтернативні способи вирішення спорів.